

## ת"פ (נצרת) 61981-11-20 - מדינת ישראל נ' פלוני

בית משפט השלום בטבריה בשבתו בבית משפט השלום נוף הגליל -  
נצרת

ת"פ 61981-11-20 מדינת ישראל נ' פלוני  
תיק חיצוני: 295961/2019

לפני כבוד הנשיא ניר מישורי לב טוב  
מאשימה מדינת ישראל  
נגד  
נאשמים פלוני

### החלטה

**הערה:** ההחלטה ניתנה ביום 9.2.25 וניתנת שוב ללא פרטי הנאשם. אין צורך ביישום ההחלטה בשנית.

1. בפני בקשה לבחינת הכשרות הדיונית של הנאשם בהתאם לחוות דעת רפואית שהוגשה ביום 15.12.24 מטעם רופא גריאטריה, לפיו הנאשם סובל מדמנציה בדרגת חומרה בינונית ומוגדר כתשוש נפש. עוד נטען על ידי העו"ס יודפת חן מלשכת הרווחה בעיריית צפת כי "אנו חווים ירידה קוגניטיבית בקרב הנאשם בחודשים האחרונים ואף בשנה האחרונה, הכוללת קושי בהתמצאות בזמן ובמקום". לטענת ב"כ הנאשם הגוף המקצועי הרלוונטי שאמור לתת חוות הדעת לבית המשפט ולבחון את כשירותו לעמוד לדין הוא הפסיכיאטר המחוזי הגריאטרי.

2. מנגד, ב"כ המאשימה הגישה הודעתה לבית המשפט בה לטענתה המסלול המתאים בנסיבותיו של מקרה זה הוא בדיקתו של הנאשם על ידי ועדת אבחון.

3. ב"כ הנאשם בתשובתו הפנה לעפ"ג 39158-03-23 ג'קיס אוחנה נ' מד"י (המספר שגוי ולמרות החלטת בית המשפט לא הוגשו לעיון בית המשפט פרטין הנכונים של התיק). הפנה גם **לת"פ (מחוזי חיפה) 903-08-21 מד"י נ' קוגן (20.10.22)** שם ניתח בית המשפט את הלכת בקשי-דורון (ע"פ 7535/17 הרב אליהו בקשי דורון נ' מד"י (21.02.25)) ודחה את בקשת המאשימה להפנות לוועדת אבחון לבחינת דמנציה. ציין כי אין מדובר בגוף המתמחה בטיפול באנשים הסובלים מדמנציה ומוסיף כי הפניה לחוות דעת גריאטרית או פסיכו-גריאטרי מומחה יחסוך זמן שיפוטי רב וכספי ציבורי.

#### 4. דיון הכרעה:

**השאלה המשפטית אשר עומדת בפני הינה בחינת הגורם אשר מוסמך לתת חוות דעת לבית המשפט בבחינת כשרות דיונית במקרה של טענה לדמנציה:**

לאחר בחינת טענות הצדדים, מצאתי שיש מקום להורות על הפנית הנאשם לקבלת חוות דעת בעניין הכשרות הדיונית לפסיכיאטר מחוזי, ואסביר:

החוק אינו מסדיר את אופן קביעת הכשרות הדיונית במקרה של דמנציה.

מקרה זה נדון בפסיקה בע"פ 7535/17 הרב אליהו בקשי דורון נגד מדינת ישראל (נבו, 25.05.21) ובעניין זה התקיים גם דיון נוסף דנ"פ 4067/21 מדינת ישראל נ' הרב אליהו בקשי דורון (המנוח) (נבו, 12.9.2021) (להלן: "הלכת בקשי דורון").

**בסעיף 170(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982** (להלן: "החסד"פ") נקבע כי:

" (א) קבע בית המשפט, לפי סעיף 6(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, תשט"ו-1955, או לפי סעיף 19ב(1) לחוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), תשכ"ט-1969, שנאשם אינו מסוגל לעמוד בדיון, יפסיק את ההליכים נגדו; אולם אם ביקש הסניגור לברר את אשמתו של הנאשם, יברר בית המשפט את האשמה, ורשאי הוא לעשות כן אף מיזמתו מטעמים מיוחדים שיירשמו".

למעשה, הסעיף מפנה לשני מקורות חוקיים אשר יכולים לבסס את הקביעה שהנאשם אינו מסוגל לעמוד לדיון:

**סעיף 6(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, בנוסחו העדכני סעיף 15(א) לחוק, הקובע כי:**

"הועמד נאשם לדיון פלילי ובית המשפט סבור, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו הוא, כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדיון מחמת היותו חולה, רשאי בית המשפט לצוות שהנאשם יאושפז בבית חולים או יקבל טיפול מרפאתי; החליט בית המשפט לברר את אשמתו של הנאשם לפי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב],

התשמ"ב-1982 (להלן - חוק סדר הדין הפלילי), יהיה הצו שניתן כאמור בר-תוקף עד תום הבירור, ומשתם או נפסק הבירור והנאשם לא זוכה - יחליט בית המשפט בשאלת האשפוז או הטיפול המרפאתי."

וסעיף 19ב לחוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), תשכ"ט-1969, הקובע כי:

"הועמד אדם לדין פלילי ובית המשפט מצא, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו שלו, אחת מאלה: (1) שהנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת ליקוי בכשרו השכלי; (2) שהנאשם עשה את מעשה העבירה שהואשם בו, אך מחמת ליקוי בכשרו השכלי בשעת מעשה אין הוא בר עונשין; יצווה בית המשפט שהנאשם יובא לפני ועדת האבחון כדי שתחליט על דרכי הטיפול בו, ויחולו הוראות חוק זה בשינויים המחוייבים."

בהלכת בקשי דורון נקבע:

"עד שהיחס בין מחלות נפש וליקויים שכליים לבין הפרעות קוגניטיביות, כדוגמת דמנציה, לא יוסדר באופן מפורש בחקיקה - ניתן לעשות שימוש בשני המסלולים שהוזכרו לעיל (חוק טיפול בחולי נפש וחוק הסעד). כמובן, מבחינה משפטית - די באחד מהם. שאלת ההעדפה מבין המסלולים במקרה הספציפי תלויה בנסיבותיו, בתשתית העובדתית והמקצועית, בתסמינים שמגלה הנאשם ובמסגרת הטיפולית שבית המשפט מצא כמתאימה לו, בהתאם לחוות הדעת שניתנו. בהקשר זה יוער כי ניכרת נטייה ברורה בפסיקה לעשות שימוש בחוק טיפול בחולי נפש על פני חוק הסעד. יובהר כי אינני מביע דעה אשר לעדיפות של מסגרת אחת על השנייה. למעלה מכך, הנני מודע לכך שישנה אי בהירות לגבי תחומי האחריות של כל גוף מקצועי בהקשר זה (ראו פס' 10 לעיל). בהיעדר הסדרה מפורשת, כל מקרה צריך להיות מוכרע לפי נסיבותיו, ובהתאם להתרשמות בית המשפט מחוות הדעת שניתנו על ידי הגופים המקצועיים, לרבות מידת התאמתם למקרה הרלוונטי."

כאמור, נוכח אי הסדרה בחקיקה הקיימת, ניתן לעשות שימוש בשני המסלולים, מבחינה משפטית, די בבחירת אחד מהם. עוד נקבע כי הרף להוכחת היעדר כשירות דיונית, לפי סעיף 170 לחסד"פ הוא קיומו של ספק סביר ולא נדרשת מידת הוכחה גבוהה יותר של מאזן הסתברויות.

במקרה שבפני מצאתי לעשות שימוש בהתאם לסעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש מכאן שחוות הדעת בנושא דמנציה תינתן על ידי הפסיכיאטר המחוזי. נראה כי זהו המסלול המתאים

במקרה זה. אפנה להתייחסות בהלכת בקשי דורון שם נאמר שביחס למחלת הדמנציה ועדת האבחון בעצמה הפנתה ללשכת הפסיכיאטר המחוזי :

"סעיף 1 לחוק הסעד מגדיר אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית כמי שכושרו השכלי מוגבל "מחמת חוסר התפתחות או התפתחות לקויה". על פני הדברים, דמנציה, המאופיינת בכושר שכלי מוגבל על רקע התדרדרות קוגניטיבית, איננה עולה להגדרה זו. נדמה כי התפתחות לקויה של הכושר השכלי שונה מהותית מהתדרדרות או אובדן של הכושר השכלי. הראשון - פְּרַח שלא פְּרַח; השני - פְּרַח שקמל. מסיבה זו, ממאנות הערכאות הדיוניות להפסיק את ההליכים גם תחת מסלול זה. יודגש כי הסתייגות הערכאות הדיוניות משימוש במסלול זה מבוססת, במקרים רבים, על הסתייגות ועדת האבחון מלחוות דעתה על נאשמים מהסוג הנידון. דהיינו, ועדת האבחון סבורה כי קביעת הכשירות נאשמים הסובלים מהתדרדרות קוגניטיבית איננה מתחום סמכותה, וצריכה להיקבע על ידי לשכת הפסיכיאטר המחוזי (ראו: ת"פ (קריות) 620-04-17 מד"י נ' פלוני(20.07.17))

אפנה גם לת"פ (חי') 903-08-21 מדינת-ישראל נ' קונסטנטין קוגן (נבו 20.10.22) אליו הפנה ב"כ הנאשם. שם דובר על נאשם הסובל מדמנציה ומצוי במצב סיעודי. בית המשפט הורה על אשפוז הנאשם במוסד סיעודי-שיקומי המתאים למצבו וכן נתן צו לטיפול מרפאתי. בית המשפט המחוזי קבע כי ועדת אבחון אינה מתאימה לבחינת כשרות דיונית במצב של דמנציה:

"בשולי הדברים, בהקשר זה, מצאתי לציין כי וועדות האבחון מיועדות בראש ובראשונה לאבחון וקביעת דרכי טיפול ביחס לבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית, ואין מדובר בגוף המתמחה בטיפול באנשים הסובלים מדמנציה. יתרה מכך, בפסק דין בקשי אף תואר שלעיתים וועדות האבחון אליהן הופנו נאשמים דמנטיים סברו שאין להן סמכות לקבוע כשירות המקרים אלה. על כן, בנסיבות העניין איני רואה איזה יתרון יחסי יש לוועדת האבחון על פני הפסיכיאטר המחוזי".

5. לאור האמור לעיל, אני מורה לפסיכיאטר המחוזי לערוך חוות דעת בשאלת הכשירות הדיונית של נאשם לעמוד לדין.

6. חוות הדעת תוגש עד ליום 2.4.25. על ב"כ הנאשם לדאוג באופן דחוף לתיאום מועד ראיון הנאשם בפני הפסיכיאטר המחוזי. לצורך הבטחת התייצבותו של הנאשם לבדיקה יסתייע ב"כ הנאשם בלשכת הרווחה בצפת, במשטרת ישראל (לצורך הבאתו של הנאשם לבדיקה שלא בסטטוס מעוכב או עצור) ובבני משפחת הנאשם.

7. תשומת לב הפסיכיאטר המחוזי לקשיים בהם נתקל הנאשם בתיק זה בהגעה לבית המשפט עקב מצבו הרפואי ומכאן הצורך בקביעת מקום בדיקה קרוב ככל האפשר למקום מגורי הנאשם בצפת.

8. המזכירות תעביר ההחלטה בדחיפות לעיון הפסיכיאטר המחוזי והצדדים.

9. קובע תזכורת פנימית ליום 3.4.25.

10. מאשר פרסום ההחלטה בכפוף להסרת פרטי הנאשם.

ניתנה היום, י"ג אדר תשפ"ה, 13 מרץ 2025, בהעדר הצדדים.